

under offentlig skiftebehandling, fordi arvingerne på grund af aktivernes ringe størrelse ikke kan ventes at ville vedgå gældsansvaret.

2.2.4. Udlæg til ægtefællen (150.000 kr.'s udlæg)

Efter skiftelovens § 57, stk. 1, kan skifteretten, hvis det konstateres, at der under hensyn til den efterlevende ægtefælles særlige rettigheder intet bliver at skifte, udlægge boet til ægtefællen uden skiftebehandling. Den bestemmelse om ægtefællens særlige rettigheder, der har størst betydning, er § 62 b, stk. 2. Efter denne kan den efterlevende ægtefælle udtage så meget af boet, at det sammenlagt med ægtefællens bos- og arvelod og eventuelle fuldstændige særeje udgør indtil 150.000 kr. Bestemmelsen kan benyttes, uanset hvilken formueordning der var i ægteskabet. Beløbsgrænsen, der oprindeligt var 12.000 kr., blev ved lov nr. 207 af 21. maj 1969 forhøjet til 20.000 kr., ved lov nr. 170 af 14. maj 1980 til 50.000 kr. og ved lov nr. 396 af 13. juni 1990 til den nugældende grænse på 150.000 kr.

Ca. 3 pct. af alle boer berigtiges nu som udlæg til ægtefællen.

Opgørelsen over boets aktiver og passiver »grundes på den længstlevendes egen opgørelse«, jf. skiftelovens § 60. Opgørelsen, herunder ansættelserne af værdier, kan anfægtes af arvingerne.

Efter § 57 er det en betingelse for udlæg efter 150.000 kr.'s reglen, at den efterlevende ægtefælle påtager sig ansvaret og dermed hæftelsen for afdødes gæld.

2.2.5. Uskiftet bo

Ca. 23 pct. af alle boer udleveres til uskiftet bo.

Efter reglerne i arvelovens kapitel 3 har en efterlevende ægtefælle ret til at overtage fællesboet uden at skifte med fælles livsarvinger. Efterlader afdøde sig særlige livsarvinger, der er myndige, kan udlevering af boet til uskiftet bo med dem kun ske med deres samtykke. Er de særlige livsarvinger umyndige, er uskiftet bo betinget af samtykke fra værgerne og godkendelse fra skifteretten. Udleveres boet til uskiftet bo med afdødes mindreårige sørbørn, overtager ægtefællen den privatretlige forsørgelsespligt over for disse, jf. arvelovens § 9, stk. 2. Forsømmer ægtefællen forsørgelsespligten, kan skifte forlanges, ligesom ægtefællen på begæring er pligtig at skifte med sørbørn, når de bliver myndige. I praksis skifter ægtefællen ofte straks med sådanne sørbørn og kan derefter fortsætte det uskiftede bo med eventuelle fællesbørn. Er sørbørnene myndige, foregår udskiftningen ofte på den måde, at de pågældende meddeler arveafkald med et vederlag. Sørbørnene undgår

herved at skulle tage stilling til spørgsmålet om eventuel vedgåelse af gælden.

Boet kan ikke udleveres til uskiftet bo, såfremt ægtefællen er under konkurs, eller det godtgøres, at han eller hun ikke har tilstrækkelige midler til at dække sine forpligtelser, jf. arvelovens § 10. Normalt foretages ingen nærmere undersøgelse af disse forhold fra skifteretternes side, idet man nøjes med en erklæring fra ægtefællen. Er ægtefællen umyndig, kan boet kun udleveres til uskiftet bo, hvis skifteretten finder dette forsvarligt, jf. arvelovens § 11.

Efter arvelovens § 16 overtager ægtefællen ansvaret for den førstafdødes gæld og har efterfølgende mulighed for at udstede præklusivt proklama efter skiftelovens regler. Denne sidste fremgangsmåde anvendes imidlertid kun yderst sjældent.

Skifte af det uskiftede bo skal ske senest ved den efterlevendes død. Den efterlevende kan imidlertid til enhver tid selv fremsætte begæring om skifte. Skifte skal som udgangspunkt ske, når den efterlevende ægtefælle vil indgå nyt ægteskab. Statueres det, at ægtefællen har misbrugt det uskiftede bo, er ægtefællen forpligtet til på begæring at skifte med arvingerne.

2.2.6. Privat skifte

Ca. 39 pct. af alle boer og ca. 86 pct. af de egentligt skiftede boer udleveres til privat skifte. Det beror på arvingernes initiativ, om boet skal skiftes privat, jf. skiftelovens §§ 71 og 72. Fremkommer ingen begæring om privat skifte, tages boet under offentlig behandling. Betingelserne for privat skifte er, at arvingerne er enige derom, at arvingerne er tilstede eller repræsenterede, at ingen af arvingerne er umyndige, at arvelader ikke i testamente har foreskrevet offentligt skifte, herunder eksekutorbehandling, og at arvingerne overtager gældsansvaret efter den afdøde. Er en arving under konkurs, kan boet kun under særlige betingelser skiftes privat, jf. konkurslovens § 35, stk. 1. Endelig skal arvingerne enes om at pege på en person, der på boets vegne kan modtage meddelelser fra skatte- og afgiftsmyndighederne. Betingelserne skal være opfyldt på det tidspunkt, hvor skifteretten tager begæringen til følge.

Til flere af reglerne knytter der sig undtagelser. En af de praktisk vigtigste er muligheden for senere at udlevere et bo under offentligt skifte til privat skifte i henhold til skiftelovens § 75, selv om der i boet er umyndige eller fraværende arvinger.

Enhver arving kan, indtil et privat skiftet bo er sluttet, begære boet taget under offentlig skiftebehandling. Boet behandles da som et gældsvedgåelsesbo.